

Nr 215.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anslag till fullbordande av arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna m. m.; given Stockholms slott den 12 mars 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att till fullbordande av arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna jämte därmed sammanhörande anläggningar på tilläggsstat för 1918 anvisa ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor, att utgå av lånemedel.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

G U S T A F.

Axel Schotte.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12
mars 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÓFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition i ämnet beslöt 1912 års riksdag, under förbehåll av upplåtelse av mark m. m. enligt viss i statsrådsprotokollet för den 19 april 1912 närmare omförmäld utfästelse, dels att fortsätta arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna och därvid framdraga banan över Södertälje kanal på bro av 26 meters fri höjd med rörlig öppning (klaff) söder om nuvarande järnvägsövergången samt anordna station å Näset, dels ock att utlägga bispår till Södertälje stad och ombygga stationen därstädes, allt i huvudsaklig överensstämmelse med den s. k. Södertäljekommissionens förslag och för en beräknad kostnad av 5,074,200 kronor, däri inberäknad viss kostnad för Norra Södermanlands järnvägs anslutning till stationen å Näset, varjämte riksdagen för ändamålet beviljade ett anslag för år 1913 av 2,900,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1912 av tillgängliga medel utanordna högst 1,250,000 kronor.

Den 10 juni 1912 uppdrog Kungl. Maj:t åt den s. k. byggnads-kommissionen för dubbelspåret Rönninge—Ström att omhänderhava ifrågavarande arbete.

Sedermera anvisade riksdagen för ovannämnda ändamål för år 1914 1,600,000 kronor samt för år 1915 återstående beloppet, 574,200 kronor.

Vidare beslöt 1913 års riksdag, att Södertälje kanal å sträckan från Maren till Saltsjön finge för en kostnad, icke överstigande 550,000 kronor, utgrävas för 5,5 meter djupgående fartyg, och uppdrog Kungl. Maj:t den 13 juni 1913 åt byggnadskommissionen att omhänderhava berörda arbete.

Av sistnämnda belopp å 550,000 kronor anvisades 300,000 kronor för år 1915 och återstoden, 250,000 kronor, för år 1916.

Slutligen beviljade 1917 års riksdag såsom tilläggsanslag för utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna för år 1918 ett reservationsanslag av 75,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1917 av tillgängliga medel utanordna beloppet. Detta anslag var avsett för uppförande av tre boställs-hus för järnvägspersonal vid Nässets station

Genom beslut den 16 februari 1917 har Kungl. Maj:t medgivit, att att å Södertälje station må uppföras ett nytt stationshus för en kostnad av högst 110,000 kronor, varjämte Kungl. Maj:t bemyndigat byggnads-kommissionen att av till kommissionens förfogande ställda medel bestrida ej mindre berörda kostnad, 110,000 kronor, än även ett belopp av 45,000 kronor, utgörande kostnadsökning för utförande av genom beslut den 11 juli 1913 fastställda spårplanordningar å Södertälje station.

I skrivelse den 26 juli 1917 anmälde byggnadskommissionen, att kostnaden för omförmälda stationshus måste beräknas till högre belopp än det av Kungl. Maj:t medgivna. Kommissionen anförde härvid följande:

*Byggnads-
kommissionen
den
26/7 1917.*

»På grund av Kungl. Maj:ts den 16 februari 1917 lämnade medgivande har kommissionen infordrat entreprenadanbud å byggnaden i fråga. Av de inkomna anbuden har allenast ett, avgivet av byggmästaren L. J. Nordenström i Stockholm och slutande på en summa för själva husbyggnaden av 139,500 kronor, eventuellt högst 143,000 kronor, befunnits vara av beskaffenhet att kunna av kommissionen beaktas. Till denna kostnad komma emellertid ytterligare de för värme-, vatten- och avloppsledningar med mera behöfliga utgifterna, vilka av inkomna anbud och förda underhandlingar att döma torde uppgå till 25,000 å 30,000 kronor.

Under dessa förhållanden och då det är att befara, att infordrandet av förnyade anbud, på grund av den alltjämt pågående prisstegringen inom byggnads-facket, allenast skulle medföra ytterligare förhöjning av kostnaden för stations-huset, har kommissionen ansett det vara för statens sanna nytta lämpligast att antaga byggmästaren Nordenströms ovannämnda anbud, därvid prisets exakta

belopp inom de ovan angivna tvenne gränserna är beroende av fluktuationerna å arbets- och materialmarknaden under byggnadstiden.

Härigenom kan sålunda under dessa omständigheter kostnaden för byggnaden i fråga numera icke beräknas till lägre belopp än, på sätt ovan visats, sammanlagt omkring 170,000 kronor.»

I sin berörda skrivelse anmälde byggnadskommissionen vidare, att kommissionen infordrat anbud å uppförande av tre bostadshus för järnvägspersonal vid Nässets station, vartill 1917 års riksdag beviljat ett reservationsanslag av 75,000 kronor, samt att det därvid visat sig, att kostnaderna för varje sådant bostadshus uppginge till 35,000 kronor eller tillhopa 105,000 kronor, vadan det beviljade anslaget komme att överskridas med omkring 30,000 kronor.

Slutligen förbehöll sig byggnadskommissionen att framdeles och så snart tillräckligt noggranna uppgifter kunde erhållas få inkomma med framställning om anvisande av erforderliga medel för täckande av såväl ovan omförmälda ökade kostnader som övriga återstående utgifter för fördrade expropriationskostnader m. m.

I skrivelse den 10 augusti 1917 gjorde byggnadskommissionen anmälan rörande överskridande av de beräknade kostnaderna för bron över Södertälje kanal samt anförde därvid följande:

Byggnads-
kommissionen
den
10/8 1917.

»Efter framställning från byggnadskommissionen har Kungl. Maj:t den 20 februari 1917 ej mindre bemyndigat kommissionen att iordningställa den vid Södertälje kanal den 30 juni 1916 nedrasade södra slünten invid den under utförande varande bron för dubbelspåret Rönninge—Ström jämte tillhörande kanal-sektion samt att ombygga det därstädes uppförda landfästet för nämnda bro i huvudsaklig överensstämmelse med ett genom kommissionen upprättat, den 28 juli 1916 och den 7 januari 1917 dagtecknat förslag, än även medgivit, att för utförande av nämnda arbeten måtte av till kommissionens förfogande ställda medel användas ett belopp av högst 210,000 kronor.

Genom skiljedom den 20 januari 1917 förklarades entreprenören, Nordiska järnvägsbyggnadsaktiebolaget, som enligt gällande kontrakt ägde skyldighet att utföra dessa arbeten, berättigad att erhålla gottgörelse för bland annat ombyggnad eller förstärkning av brobyggnadsanläggningarna, men har bolaget i skrivelse till kommissionen den 7 juni 1917 bestritt, att det ålåge bolaget att utföra arbetena ifråga. Frågan härom har emellertid utretts genom ny skiljedom av den 19 juli 1917, som förklarade entreprenören skyldig utföra arbetena.

Vid de underhandlingar om kostnaden för ombyggande av brounderbyggnaden med tillhörande arbeten, som förts med entreprenören, har det emellertid visat sig, att de medel, som Kungl. Maj:t bemyndigat kommissionen använda för nämnda ändamål, på grund av de oavbrutet stegrade byggnadskostnaderna och den forcering av arbetena, som numera anses oundgängligen nödvändig, ej räcka till arbetets utförande och fullbordande, utan kommer den ovannämnda summan, 210,000 kronor, att betydligt överskridas.»

Byggnadskommissionen förklarade sig därjämte, så snart kostnadsstegringen kunde till sin storlek närmare bestämmas, skola inkomma med förnyad skrivelse i ämnet.

I skrivelse den 28 augusti 1917 gjorde byggnadskommissionen framställning om anslag till täckande av kommissionens merkostnader. Kommissionen anförde därvid följande:

*Byggnads-
kommissionen den
28/8 1917.*

»Större delen av tiden för utförande av arbetena vid dubbelspåret Rönninge—Ström m. m. har infallit under den i och med krigsutbrottet i augusti 1914 inträdda och därefter alltmera skärpta kristiden och därunder oavbrutet ökade arbets- och framför allt materialpriser samt under de på senare tid synnerligen utpräglade leveranssvårigheterna, vilka omständigheter givetvis för kommissionens här avhandlade arbeten liksom för byggnadsföretag inom landet i allmänhet i hög grad orsakat svårigheter och avsevärda fördyringar.

Sedan numera kommissionens arbeten närma sig sin fullbordan, har kommissionen vunnit förvissning om, att i nedanstående delar kostnaderna komma att, på sätt här nedan visas, överskrida de för kommissionen härför tillgängliga medel.

Expropriationskostnaderna hava sålunda, sedan expropriationsförrättningarna numera delvis ägt rum, visat sig komma att draga ytterligare kostnader, som torde uppgå till omkring 350,000 kronor.

Vattentagningsanordningar å Nässets och Södertälje stationer torde enligt nu gällande höga särskilt materialpriser draga en ytterligare kostnad av 120,000 kronor.

Växelförreglingar, telegraf och signaler draga en merkostnad av 60,000 kronor.

Totala kostnaden för *Nässets station* med där uppförda husbyggnader och utvidgade spårssystem kommer att överskrida anvisade belopp med 100,000 kronor.

I fråga om *Södertälje stationshus* må framhållas, att Kungl. Maj:t den 16 februari 1917 medgivit, att å stationen finge uppföras ett nytt stationshus för 110,000 kronor, samt att kommissionen därpå uti sin skrivelse den 26 juli 1917 anmält, att stationshuset skulle draga en ytterligare kostnad av 60,000 kronor eller i runt tal 170,000 kronor, under det att i fastställda kostnadsförslaget upptagits allenast 30,000 kronor, för förändring av det gamla stationshuset, vadan för detta nya stationshus uppstår en merkostnad av 140,000 kronor.

För *spårssystem å Södertälje station*, utfört i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts beslut av den 11 juli 1913, har uppstått en kostnadsökning av 45,000 kronor.

Ovanstående merkostnader uppgå sålunda till sammanlagt 815,000 kronor, vilket belopp med hänsyn till arbetenas fortskridande erfordras redan under första kvartalet av nästinstundande år.»

På grund härav hemställde byggnadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för bestridande av kommissionens förenämnda utgifter anvisa ett belopp av 815,000 kronor.

I sammanhang därmed förbehöll sig byggnadskommissionen att beträffande såväl den i kommissionens ovanberörda skrivelse den 10 augusti 1917 anmälda kostnadsökningen för bron över Södertälje kanal som andra för det dåvarande icke närmare överskådliga eventuella kostnadsökningar få, så fort ske kunde, göra erforderlig framställning.

Med anledning av byggnadskommissionens sålunda gjorda framställningar föreslog Kungl. Maj:t i innevarande års statsverksproposition under utgifter för kapitalökning riksdagen att för fullbordande av arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna jämte därmed sammanhörande anläggningar å tilläggsstat för år 1918 beräkna ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor.

*Byggnads-
kommissionen
den 5/3 1918.*

I skrivelse den 5 mars 1918 har byggnadskommissionen närmare angivit de belopp, som erfordras för fullbordande av de utav kommissionen omhänderhavda arbetena. Kommissionen redogör därvid till en början för de kostnadsökningar, som avhandlats i kommissionens ovan omförmälda tre skrivelser, samt anför därefter följande:

»Sedan byggnadskommissionen genom skiljedom den 19 oktober 1917 ålagts att till huvudentreprenören, Nordiska järnvägsbyggnadsaktiebolaget, erlægga viss del av den merkostnad för klaffbron över Södertälje kanal, som tillkommit för denna brobyggnad i följd av att vid entreprenörens arbeten därinvid inträffat släntras, har Kungl. Maj:t den 26 oktober 1917 bemyndigat byggnadskommissionen att för bestridande av denna oberäknade utgift använda ett belopp av 363.190 kronor 75 öre, och har byggnadskommissionen uti sin den 20 oktober 1917 om denna kostnadsökning avgivna skrivelse tillika anhållit, att byggnadskommissionen, som då ej var i tillfälle att fullständigt beräkna storleken av de för byggnadskommissionens arbeten återstående kostnaderna, skulle få framdeles för Kungl. Maj:t framlägga en slutlig framställning rörande de ytterligare erforderliga medlen för arbetenas fullbordande.

I följd därav, att entreprenören, Nordiska järnvägsbyggnadsaktiebolaget, kort efter nämnda skiljedoms avkunnande kommit i avlöningstvist med sina arbetare, hava bolagets arbeten emellertid sedan den 12 november 1917 varit inställda, och har byggnadskommissionen därför velat avvakta utgången av denna tvist och de åtgärder, som från byggnadskommissionens sida torde få vidtagas för att få arbetena i gång, varefter först en mera tillförlitlig slutlig kostnadsberäkning är möjlig. Då likväl entreprenören ännu ej kunnat träffa uppgörelse med sina arbetare, har byggnadskommissionen emellertid ansett sig nödsakad att utan avvaktande av denna uppgörelse till Kungl. Maj:t redan nu ingå med underdånig framställning om det ytterligare belopp, som byggnadskommissionen under förutsättning, att entreprenören fullgör sina åtaganden, nu finner erforderligt för arbetets slutförande.

Genom kontrakten av den 11 oktober 1912 och den 9 juni 1913 har entreprenören åtagit sig att, om ej strejk inträffade, hava de på hans del ankommande arbetena färdiga för Södertälje bangård den 1 oktober 1916 och för järnvägen i övrigt den 1 juni 1916 samt för kanalen den 1 maj 1917.

I följd av en år 1914 inträffad 6 månader lång strejk hava nämnda tidsbestämmelser framflyttats för Södertälje bangård till den 1 april 1917, för järnvägen i övrigt till den 1 december 1916 och för kanalen till den 1 november 1917.

Då entreprenörens arbeten omfatta allenast en del av hela arbetet, hade från byggnadskommissionens sida beräknats, att järnvägsarbetet i dess helhet skulle bliva färdigt i medio av år 1917.

Efter det sommaren 1916 inträffade, här ovan omförmälda släntraset har emellertid entreprenören genom den ovan omförmälda skiljedomen av den 19 oktober 1917 tillerkänts tidsstillägg för brons fullbordande så, att densamma skulle vara färdig först den 1 juni 1918 i vad entreprenörens arbeten beträffar, vartill därefter kommer för den nu färdiga järnöverbyggnadens uppsättning en tid, som torde böra beräknas till omkring 10 månader.

I följd av denna framflyttning med över 2 år för arbetets fullbordande har inträffat, att de återstående arbetena komma att utföras under en tid, då så gott som alla arbetskostnader undergått en betydande prisstegring, som således nu måste tagas i betraktande vid de slutliga kostnadernas beräkning.

Vid beräkning av behövligen återstående medel för arbetets fullbordande har byggnadskommissionen därjämte att framhålla, att i det ursprungliga kostnadsförslag, som förelåg, då Kungl. Maj:t och riksdagen fattade beslut om dubbelspåret anläggande, vissa större belopp avdragits för värdet av sådan spårmaterial, som, efter trafikens överflyttande till det nya dubbelspåret, skulle komma att frigöras ur gamla banan. Då kostnadsförslaget upprättades, utgick man nämligen ifrån, att arbetena skulle utföras genom järnvägsstyrelsens försorg och att styrelsen skulle kunna under arbetets gång förskottsvis tillsläppa erforderliga spårmaterialier utan att behöva gottskriva sig värdet av den i gamla banan liggande materielen förr än efter arbetenas avslutande. Kommissionen har emellertid måst till fullo gälda all erforderlig ny spårmaterialier och kan icke disponera värdet av den gamla materielen förrän densamma efter arbetenas avslutande kan upptagas och avyttras. Denna spårmaterialier tillsammans med av kommissionen inköpta arbetsräler utgör omkring 700 ton. Ej heller kan kommissionen nu disponera de medel, som efter arbetenas fullbordande bliva tillgängliga efter försäljning av då ledigblivna cirka 106,000 kvadratmeter markområde, husbyggnader, såsom stationshus och boställshus å Saltskogs station, och annan materiel, utan får i underdånighet hemställa, att de för arbetenas fullbordande behövligen medlen måtte redan nu anvisas, och att därvid belopp, som kan erhållas vid försäljning av nämnda räler, husbyggnader och tomtmark efter arbetenas avslutande, må frändragas vid kostnadernas slutliga uträkning.

Enligt den beräkning, som byggnadskommissionen nu verkställt med hänsyn till för närvarande kända prisförhållanden och under förutsättning av att entreprenören fullgör sina åligganden, har byggnadskommissionen funnit, att för nämnda kostnadsökningar erfordras ett slutligt belopp av omkring 420,000 kronor, vilket sammanräknat med här ovan omförmälda belopp 815,000 och 363,190 kronor 75 öre utgör i runt tal 1,600,000 kronor, av vilket belopp en del erfordras under närmaste tiden och i övrigt under innevarande år.»

Under återopande av vad sålunda anförts har byggnadskommissionen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för fullbordande av kommissionens arbeten å tilläggsstat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor.

Departements-
chefen.

Av det anförda framgår, att kostnaderna för dubbelspåret Rönninge —Ström med därtill hörande arbeten beräknats till 5,074,200 kronor samt för utgrävningen av Södertälje kanal å sträckan från Maren till Saltsjön till 550,000 kronor, vartill komma 75,000 kronor för bostadshus vid Nässets station, så att de sammanlagda beräknade kostnaderna uppgå till 5,699,200 kronor. Enligt av byggnadskommissionen sedermera gjorda utredningar har det emellertid visat sig, att, så vitt för närvarande kan beräknas, härutöver för arbetenas fullbordande erfordras ett belopp av 1,600,000 kronor. Den beräknade kostnaden skulle således komma att överskridas med mer än 28 procent.

Till förklaring härav må framhållas, att största delen av merutgifterna för anläggningen i fråga föranletts av omständigheter, vilka det icke torde varit möjligt att vid den ursprungliga beräkningen av kostnaderna förutse.

Så är i främsta rummet fallet i fråga om den utgift å 363,190 kronor 75 öre, som orsakats genom det ras, som den 30 juni 1916 inträffade i södra slänten invid bron över Södertälje kanal. Genom skiljedom den 19 oktober 1917 har nämligen byggnadskommissionen ålagts att till huvudentreprenören, Nordiska järnvägsbyggnadsaktiebolaget, erlägga viss del av den merkostnad för byggandet av nämnda bro, som uppstått till följd av berörda ras, och har Kungl. Maj:t den 26 oktober 1917 be- myndigat kommissionen att för ifrågavarande ändamål av de till kommissionens förfogande ställda medel utbetala nämnda belopp av 363,190 kronor 75 öre.

Vidare har byggnadskommissionen till ett sammanlagt belopp av 815,000 kronor angivit en del specificerade kostnadsökningar, som uppkommit dels genom att vissa nya arbeten måst utföras eller att de ursprungligen beräknade arbetena måst verkställas mera omfattande än som avsetts, dels och i synnerhet därigenom, att större delen av tiden för företags genomförande infallit under den i och med världskrigets utbrott i augusti 1914 inträdda kristiden med dess å olika områden uppdrivna priser samt ökade leveranssvårigheter. Så komma expropriationskostnaderna antagligen att överstiga den beräknade kostnaden med 350,000 kronor. Vidare torde kostnaderna för vattentagningsanordningar å Nässets och Södertälje stationer, för växelförreglingar, telegraf och signaler samt för spårsystem å Södertälje station komma att överskridas med respektive 120,000, 60,000 och 45,000 kronor. För det nya stationshuset i Södertälje, varför kostnaden enligt Kungl. Maj:ts beslut den 16 februari 1917 beräknats till högst 110,000 kronor, har antagits tillkomma en ytterligare kostnad av 60,000 kronor. I den ursprungliga planen fanns

upptagen en kostnad å 30,000 kronor, avseende förändring av det gamla stationshuset. Då sistnämnda beräkning följdes av 1912 års riksdag, oaktat beslut då fattades om stationens ombyggnad, uppgår den verkliga merkostnaden för stationshus i Södertälje sålunda till 140,000 kronor. Ytterligare beräknas ökningen av kostnaden för anläggning av Nässets station med därtill hörande byggnader och spårsystem uppgå till 100,000 kronor.

Slutligen har byggnadskommissionen upptagit ett belopp av omkring 420,000 kronor, avseende beräknad kostnadsökning i allmänhet. På grund av strejk hava nämligen arbetena under längre tidsperioder legat nere, och detta i förening med det förut omförmälda raset samt andra oförutsedda omständigheter har medfört, att tiden för arbetenas fullbordande måst framflyttas med över två år, varigenom utförandet av de återstående arbetena måste äga rum under rådande oerhört stegrade arbets- och materialpriser. Härtill kommer ytterligare en omständighet. I det ursprungliga kostnadsförslaget förutsattes, att ifrågavarande arbeten skulle utföras genom järnvägsstyrelsens försorg och att styrelsen skulle kunna under arbetets gång förskottsvis lämna erforderlig spårmaterial utan att behöva tillgodogöra sig värdet av den i nuvarande linjen liggande materielen förrän det nya dubbelspåret blivit färdigställt. Till följd härav avdrogos i nämnda kostnadsförslag vissa belopp för värdet av dylik gammal spårmaterial, som i och med det nya dubbelspårets öppnande för allmän trafik och den gamla linjens nedläggande bleve frigjord. Då emellertid arbetenas omhändertagande icke överlämnats till järnvägsstyrelsen utan till byggnadskommissionen, har kommissionen måst inköpa och till fullo betala all ny spårmaterial. Kommissionen kan däremot icke förfoga över värdet av materiel i den gamla banan, förrän densamma efter arbetenas avslutande upptagits och avyttrats. Motsvarande är förhållandet beträffande av den gamla banan upptaget markområde, därvid liggande byggnader, särskilt vid Saltskogs station, samt annan materiel. De belopp, som vid försäljning av nämnda områden, byggnader, spårmaterial och annan materiel kunna inflyta, torde dock kunna gå i avräkning vid det slutliga fastsläandet av kostnaderna. Av vikt är emellertid, att kommissionen nu erhåller medel att slutföra ifrågavarande anläggning, som genom ogynnsamma omständigheter blivit beklagligt fördröjd.

På grund av vad sålunda anförts anser jag mig böra tillstyrka de av byggnadskommissionen gjorda framställningarna. Det föreslagna beloppet, 1,600,000 kronor, torde, såsom i förslaget till tilläggsstat för år 1918 angivits, böra utgå av lånemedel samt anvisas såsom anslag för kapitalökning.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till fullbordande av arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna jämte därmed sammanhörande anläggningar på tilläggsstat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet skulle av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.
